

КИТАЙ НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.

«Рух 4 травня»

Поняття

«Рух 4-го травня» — антиурядовий, культурний і політичний рух у Китаї, що розпочався з демонстрації студентів *4 травня 1919 р.* в Пекіні, учасники якого виступили проти підписання Версальського договору та за збереження за Китаєм півострова Шаньдун.

Результати та наслідки

Активізація боротьби за об'єднання країни і звільнення її від японського впливу.

Відмова Китаю підписати Версальський мирний договір.
Звільнення з ув'язнення організаторів та учасників демонстрації.

Зняття з посад прояпонськи налаштованих чиновників.
Активізація політичного життя: *1921 р.* — створення **Комуністичної партії Китаю (КПК)**, яка швидко перетворилася на впливову політичну силу.

Національна революція 1925–1927 рр.

Передумови	<p>1924 р. — об'єднання комуністів і Китайської Національної Народної партії — Гоміндану у єдиний фронт боротьби за об'єднання країни і звільнення її від японського впливу.</p> <p>Створення Національно-революційної армії (НРА) з метою приходу Гоміндану до влади.</p> <p>Створення на півдні країни в Гуаньчжоу республіканського уряду на чолі з Сунь Ятсеном, який став оплотом визвольної боротьби китайського народу.</p>
Причини	<p>Роздробленість Китаю та його напівколоніальний статус.</p> <p>Відставання від провідних країн Азії та світу.</p>
Мета	<p>Політичне об'єднання країни.</p> <p>Модернізація країни, проведення аграрної реформи.</p> <p>Позбавлення колоніальної залежності.</p>

Основні події

Травень 1925 р. — початок національної революції, поштовхом до якої став розстріл мирної демонстрації в Шанхаї. Формування в Гуаньчжоу Гомінданівського Національного уряду Китайської республіки.

1926 р. — перехід влади в Гомінданівському уряді до Чан Кайші, який став головнокомандувачем НРА.

1926—1927 рр. — Північний похід НРА, установлення контролю над третиною Китаю.

1927 р. — розкол у національно-революційному таборі: розрив Чан Кайші з комуністами.

Результати та наслідки

1928 р. — обрання Чан Кайші президентом. Заява Гоміндану про завершення воєнного етапу революції та переходу до модернізаційних реформ.

Громадянська війна Гоміндану та комуністів

Передумови

Початок КПК власної революційної боротьби, під час якої було організовано кілька повстань (усі були придушені урядовими військами).

Переростання протистояння між Гомінданом і КПК у громадянську війну.

Відмінності програмних цілей Гоміндану та КПК (намагання комуністів продовжити революцію, встановити диктатуру пролетаріату і селянства в формі рад, здійснити аграрну реформу, націоналізацію підприємств і банків, у той час як більшість членів Гоміндану вважали революцію закінченою і пропонували перейти до здійснення реформ).

Результати та наслідки

1930—1934 рр. — проведення Гомінданом п'яти походів проти радянських районів, створених комуністами; поразка Червоної армії, створеної комуністами.

1934—1935 рр. — «Великий похід» партизанської армії КПК на чолі з Мао Цзедуном.

1936 р. — відновлення коаліції КПК і Гоміндану. Виснаження країни громадянською війною.

Політика уряду Чан Кайші

- Реформи у сфері фінансів і промисловості (встановлення контролю над фінансовою системою, формування могутнього державного сектору в промисловості, при цьому заохочення розвитку приватного підприємництва; обмеження привілеїв іноземного капіталу і розвиток національного підприємництва).
- Реформи у сфері соціальних і трудових відносин (створення системи державних профспілок, встановлення мінімального рівня заробітної плати, встановлення шляхом поступок окремим верствам робітників контролю над робітничим рухом у країні).
- Реформи в сфері аграрних відносин. Однак кардинально реформувати аграрні відносини не вдалося; влада на селі залишалася в руках колишньої сільської феодално-лихварської верхівки, сільське господарство залишалось відсталим і малопродуктивним.